

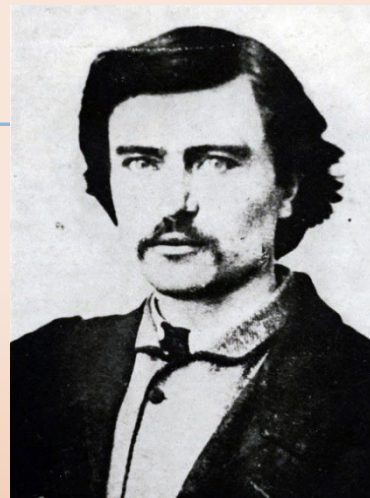
#працюємо для перемоги

ЗАСНОВНИК КИЇВСЬКОЇ ІСТОРИЧНОЇ ШКОЛИ:

ДО 190-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ
НАРОДЖЕННЯ ВОЛОДИМИРА
БОНІФАТІЙОВИЧА АНТОНОВИЧА
(1834–1908)

Володимир Боніфатійович Антонович (6[18] січня 1834, Махнівка Махнівського повіту Київської губернії – 8[21] березня 1908, Київ) – український історик, доктор історичних наук, етнограф, археолог, нумізмат, громадсько-політичний діяч, педагог. Походив зі збіднілої шляхетської сім'ї. Початкову освіту здобув у родині польського шляхтича-українофіла Оттона Абрамовича, де працював гувернером його батько.

Володимир Антонович,
кін. 1860-х – поч. 1870-х рр.

"Орієнтація на європейську культуру, зокрема й історіографію, вирізняла Володимира Антоновича з-поміж переважної більшості його попередників і сучасників, які звикли озиратися на російську і польську літератури. Він був перший справжній європеець у вітчизняній історіографії, що підніс її над тим провінціалізмом, в якому вона потерпала досі".

український історик Михайло Брайчевський

ОСВІТА

Навчався в 1-й (Рішельєвській) та 2-й гімназіях м. Одеси (1845–1850).

Закінчив медичний (1855) та історико-філологічний (1860) факультети Київського університету. Мав ступінь кандидат історико-філологічного факультету. У студентські роки був членом Тройницької спілки – таємної організації польської молоді університету. Майбутній історик читав козацькі рукописи, твори Тараса Шевченка, Пантелеймона Куліша, Аполлона Скальковського, етнографічні збірки, які вплинули на формування його наукового світогляду та громадянської позиції.

Упродовж 1855-1856 рр. працював лікарем у Чорнобилі та Бердичеві. Але обрав професійний шлях історика-джерелознавця.

У 1861 році В. Антонович приєднався до «хлопоманів» – народницько-культурної течії української інтелігенції на Правобережній Україні 1850-х – 1860-х років, представники якої прагнули зближення з народом та вважали, що українці мають право на своє національне відродження.

Студент-хлопоман Володимир Антонович у селянському вбранні. Світлина 1860 рр.

ОСНОВНІ ВІХИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У **1861** році працював учителем латинської мови в Першій Київській гімназії.

У **1862–1865** роках викладав загальну історію в Київському кадетському корпусі.

Від **1863** року — секретар, а в **1864–1880** роках — головний редактор «Тимчасової комісії для розгляду давніх актів» при канцелярії Київського, Подільського і Волинського генерал-губернатора.

У **1863** році В. Антонович написав свою першу історичну працю — розвідку «Про походження козацтва».

Володимирський
кадетський корпус,
м. Київ, 1911 р.

1870 року за дисертацію «Останні часи козацтва на правому березі Дніпра за актами 1679–1716 рр.» молодий учений здобув ступінь магістра руської історії та був обраний на посаду штатного доцента Університету Св. Володимира.

1874 року брав участь у Третьому Археологічному з'їзді (у м. Києві), був його секретарем. У цьому ж році став дійсним членом Церковно-археологічного товариства при Київській духовній академії.

Після обрання у **1877** році дійсним членом Львівського археологічного товариства працював на теренах Західної України.

1878 року після захисту дисертації «Нарис історії Великого князівства Литовського до смерті великого князя Ольгерда» В. Антоновичу присвоєно ступінь доктора історії. Учений став ординарним професором Київського університету, яким залишався до **1890** року.

Упродовж **1879-1880** років року науковець перебував у закордонному відрядженні, зокрема як депутат від університету Св. Володимира брав участь у IX археологічному з'їзді в м. Лісабоні. У **1880** р. В. Антоновича обирають деканом історико-філологічного факультету, на цій посаді він працював до **1883** року.

Учасники III
Археологічного з'їзду
(1874)

Володимир Боніфатійович був одним із засновників (від 1881 року головою) Історичного товариства Нестора-літописця при університеті Св. Володимира (1873 р.).

1882 року він брав участь у створенні журналу «Київська Старина». У цьому журналі В. Антонович опублікував низку документальних та історичних праць, зокрема повість «Уманський сотник Іван Гонта».

1885 року учений розробив програму видання багатотомної «Руської історичної бібліотеки». Фактично він першим серед українських істориків нового часу чітко, без національної роздвоєності, властивої його попередникам і сучасникам, обґрунтував концепцією споконвічності української ідентичності, запровадив до наукового обігу термін «Україна-Русь».

Титульний аркуш
часопису 1898 року

У другій половині **1890-х** років В. Антонович разом із відомим письменником і громадським діячем Олександром Кониським заснував Загальноукраїнську безпартійну організацію, що мала об'єднати українців усієї російської імперії. У **1897** році відбувся установчий з'їзд цієї організації, до якої від **1901** року приєдналася й київська «Громада». ЗУБО проіснувала до **1904** року, коли була реорганізована в «Українську демократичну партію».

Останні роки життя Володимир Боніфатійович працював у Ватиканському архіві, де виявив багато джерел з історії України, збирав документальні відомості для історико-географічного словника України (залишився невиданим), активно займався археологічними дослідженнями. За рік до смерті почав надиктовувати Дмитрові Дорошенку (згодом відомому українському історикові) текст праці «Спомини».

Учений помер 8(21) березня **1908** року. Похований у м. Києві, на Байковому кладовищі (ділянка № 7). У квітні **1967** року на могильній плиті викарбовано напис «Антонович Володимир. 1834–1908. Український історик».

Володимир
Антонович
(праворуч) із Тадеєм
Рильським і його
наймолодшим сином
Максимом –
майбутнім поетом,
початок 1900-х рр.

Могила Володимира
Антоновича

ГРОМАДСЬКА І НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Володимир Антонович – один із організаторів **Київської громади** (1861). Головний редактор **«Тимчасової комісії для розгляду давніх актів»** (1864–1880). Член **Київського товариства старожитностей і мистецтв**.

Упродовж **1873-1901** років завідував мюнц-кабінетом та музеєм мистецтв та старожитностей в Університеті Св. Володимира. Долучився до створення журналу **«Київська Старина»** (1882).

Заклав наукове підґрунтя української археології як науки, розробивши нову методику ведення розкопок. Автор понад 300 праць з історії, археології та етнографії України, археографічних досліджень.

Редакція та працівники журналу "Київська Старина", 1898 рік.

Сидять, зліва направо: Павло Житецький, Олександр Лазаревський, Василь Тарновський, Михайло Чалий, Микола Шугуров, Володимир Антонович, Кость Михальчук, Андрій Стороженко, Володимир Щербина. Стоять, зліва направо: Євген Кивлицький, Микола Василенко, Володимир Науменко, Андроник Дудка-Степович, Никандр Молчановський, Орест Левицький, Микола Стороженко, Венедикт Мякотін. Фото: Історико-меморіальний музей Михайла Грушевського в Києві <https://uain.press/blogs/volodymyr-antonovych-patriarh-ukrayinskoyi-istorychnoyi-shkoly-1163219>

РОДИНА

Перша дружина – донька майора Йогана фон Міхеля, двоюрідна сестра Павла Чубинського **Варвара**. Друга дружина – курсистка, колишня студентка Володимира Боніфатійовича, **Катерина Антонович-Мельник**.

Володимир Антонович – батько історика мистецтв, політичного діяча Української революції (міністр морських справ та мистецтва в урядах УНР доби Центральної Ради та Директорії) **Дмитра Антоновича**. Онуки ученого **Михайло та Марко**, наслідуючи діда, обрали фах історика, а онука **Марина Рудницька** – стала мистецтвознавцем, професором Манітобського університету у м. Вінніпезі (Канада).

Старший син В. Антоновича **Іван** обрав кар'єру військового ветеринарного лікаря; донька **Галина** стала дружиною інженера Л. Геркена; донька **Ірина** певний час працювала у Всеукраїнській академії наук.

Володимир
Антонович та його
перша дружина
Варвара у народних
строях

Дмитро Антонович
(1877–1945),
син В. Антоновича

НАГОРОДИ

Орден Святого
Станіслава (1870)

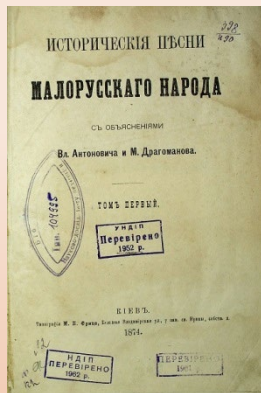

Орден Святої Анни 2-
го ступеня (1874)

Орден Святого
Володимира 3-го
ступеня (1882)

ТВОРИ В. АНТОНОВИЧА

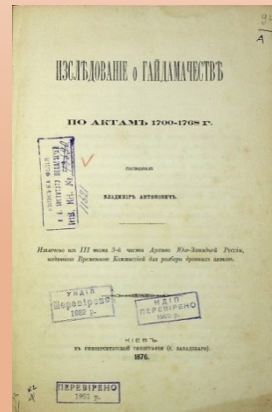

Исторические песни малорусского народа / с объяснениями Вл. Антоновича и М. Драгоманова. – Киев : Тип. М. П. Фрица, 1874–1875. – Т. 1. – XXIV, 336 с. ; Т. 2. – XI, 166 с. – Режим доступа: https://chtyvo.org.ua/authors/Antonovych/Istoricheskia_pesni_malorusskago_naroda_t1/ ; https://chtyvo.org.ua/authors/Antonovych/Istoricheskia_pesni_malorusskago_naroda_t2/.

Переклад назви: Історичні пісні малоросійського народу.

Исследование о гайдамачестве : по актам 1700–1768 г. / составил Владимир Антонович. – Киев : Унив. тип. (И. Завадского), 1876. – [2], 128 с.

Переклад назви: Дослідження про гайдамацтво: за актами 1700–1768 рр.

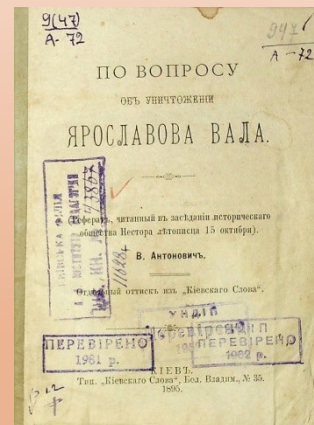

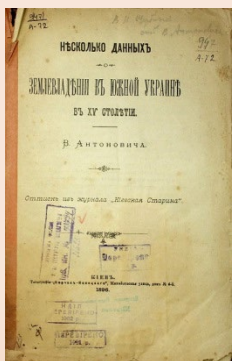
Археологическая карта Киевской губернии : (прил. к XV т. "Древности") / В. Б. Антонович ; Императ. Моск. Археол. О-во. – Москва: Тип. М. Г. Волчанинова, 1895. – [4], 139, 20 с. – Режим доступа: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0008759>.

Переклад назви: Археологічна карта Київської губернії: (додаток до XV т. "Старожитності").

По вопросу об уничтожении Ярославова Вала : отдельный оттиск из "Киевского Слова" / соч. В. Антоновича. – Киев : Тип. "Киевского Слова", 1895. – 21 с.

Переклад назви: До питання про знищення Ярославового Валу.

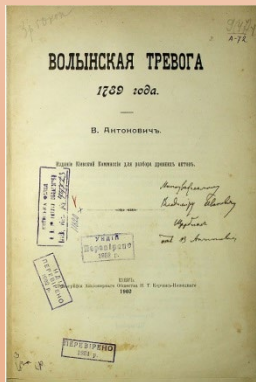

Несколько данных о землевладении в южной Украине в XV столетии : оттиск из журнала "Киевская Старина" / соч. В. Антоновича. – Киев : Типография "Корчак-Новицкого", 1896. – 19 с.

Переклад назви: Декілька даних про землеволодіння в південній Україні в XV столітті.

Розвідки про церковні відносини на Україні-Руси XVI-XVIII вв. / О. Левицький, В. Антонович. – Львів : Накладом наукового товариства ім. Шевченка, 1900. – 162 с. – Режим доступу: [https://chtyvo.org.ua/authors/Antonovych/Rozvidky_pro_tserkovni_vidnosyny_na_Ukraini-Rusy XVI-XVIII vv/](https://chtyvo.org.ua/authors/Antonovych/Rozvidky_pro_tserkovni_vidnosyny_na_Ukraini-Rusy_XVI-XVIII_vv/).

Волинская тревога 1789 года / В. Антонович ; Коммиссия для разбора древних актов (Киев). – Киев: Тип. Г. Т. Корчак-Новицкого, 1902. – 99 с. – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/0002242>.

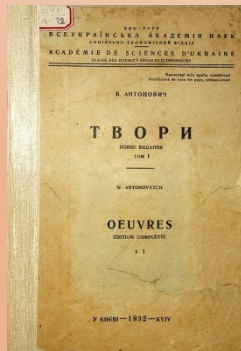
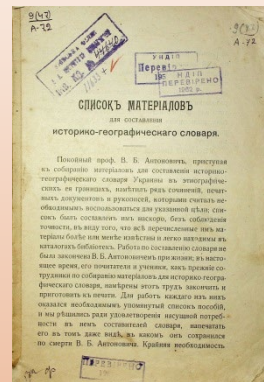
Переклад назви: Волинська тривога 1789 року.

Чари на Україні / Володимир Антонович ; пер. Володимир Гнатюк. – Львів : 3 друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка, 1905. – 78 с. – Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Antonovych/Chary_na_Ukraini/.

Список материалов для составления историко-географического словаря / В. Антонович ; авт. предисл. Е Антонович. – [Киев : Тип. Т.Г. Мейнандера, 1911]. – 30 с.

Переклад назви: Список матеріалів для складання історико-географічного словника.

Твори=Oeuvres. Т. 1 / В. Антонович. – Київ : 3 друкарні Всеукраїнської Академії Наук, 1932. LXXXIX, 340 с. – Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Antonovych/Tvory_Tom_1/.

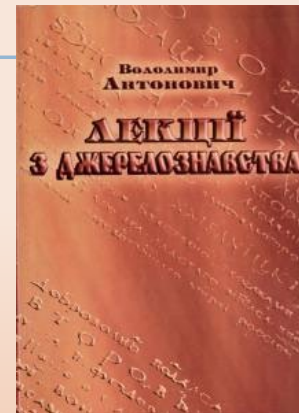
Коротка історія козаччини = A concise history of cossackdom / В. Антонович; Укр. Вільна Акад. Наук. – 3-тє вид. – Вінніпег ; Давфін : Накладом О. Чорнухи, 1971. – XXIV, 232 с., [1] арк. карти : іл. – (Літопис УВАН ; ч. 2). – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001274>.

Що принесла Україні унія: стан православної церкви від половини XVII до кінця XVIII ст. = Unia: what it brought Ukraine State of the Ukrainian orthodox church from the middle of XVII to the end of XVIII century / Володимир Антонович. – 2-ге вид. допов. – Вінніпег : Екклезія, 1991. – 132 с. – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000014359>.

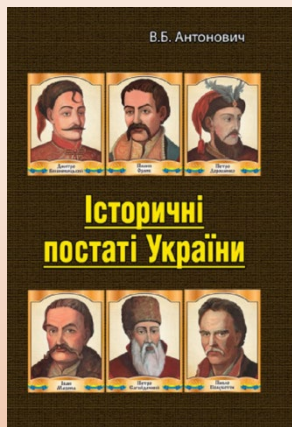

Моя сповідь : вибрані іст. та публіцист. твори / В. Б. Антонович ; [упоряд.: О. Тодійчук, В. Ульяновський ; голов. ред. С. Головка]. – Київ : Либідь, 1995. – 813, [1] с. – (Пам'ятки історичної думки України). – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0010936>.

Лекції з джерелознавства / Володимир Антонович ; В. о. Укр. Вільна Акад. Наук у США, Нац. ун-т "Острозька академія" ; ред. Микола Ковальський. – Київ : Нац. ун-т "Острозька академія", 2003. – 382 с. – Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Antonovych/Lektsii_z_dzhereloznavstva/.

Три національні типи народні / В. Б. Антонович ; вступна стаття О. В. Яся // Український історичний журнал. – 2017. – № 3. – С. 171–190. – Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Antonovych/Try_natsionalni_typy_n_ahodni_2017/.

Історичні постаті України / В. Б. Антонович. – Київ : Центр навчальної літератури, 2022. – 376 с.

Українська демонологія / Іван Нечуй-Левицький, Володимир Антонович, Володимир Гнатюк. – Львів : Стилєт і стилос, 2022. – 168 с.

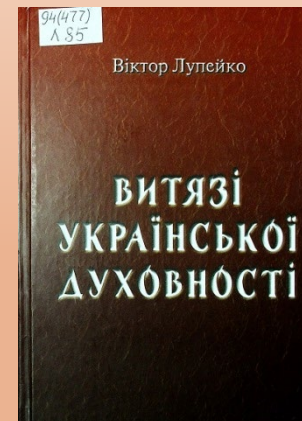

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРО В. АНТОНОВИЧА

В. Антонович – медик та історик / Ступак Ф. Я. // Філософія релігії та медицини в постсекулярну добу : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького). – Київ : НМУ ім. О. О. Богомольця, 2022. – С. 132–135.

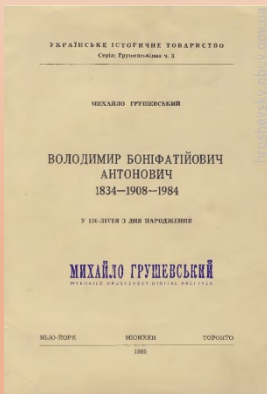
Корифей української історіографії. Володимир Антонович
// Витязі української духовності : навч. посіб. / Віктор Лупейко. – Київ : Вид-во ім. Олени Теліги, 2009. – С. 102–122.

Володимир Антонович // Сто найвідоміших українців : зб. ст. / Л. Семака. – Київ: Орфей ; Москва: Вече, 2002. – С. 257–264. – (100 найвідоміших). – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000015109>.

Володимир Антонович // Історія України в особах: XIX - XX ст. / О. Киян. – Київ: Україна, 1995. – С. 85–91. – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000015021>.

Володимир Боніфатійович Антонович. 1834–1908–1984 : у 150-ліття з дня народження / М. С. Грушевський. – Нью-Йорк, Мюнхен, Торонто : Українське Історичне Товариство, 1985. – 64 с. : портр. – (Грушевськіяна ; ч. 3). – Режим доступу: <http://hrushevsky.nbuv.gov.ua/item/0005430>.

Володимир Антонович : його життя й наук. та громад. діяльність
/ Д. Дорошенко. – Прага : Вид-во Юрія Тищенка, 1942. – 163, [5] с. –
(Наукова бібліотека "ЮТ" ; ч. 14–15). – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0011167>.

Матеріали для біографії В. Б. Антоновича : з приводу двадцятої річниці з дня його смерті / Всеукр. акад. наук, історично-філологічний відділ; ред. Дмитро Багалій. – Київ: Друк. Всеукр. акад. наук, 1929. – 129 с. – (Всеукраїнська академія наук. Збірник історично-філологічного відділу ; № 92). – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000017577>.

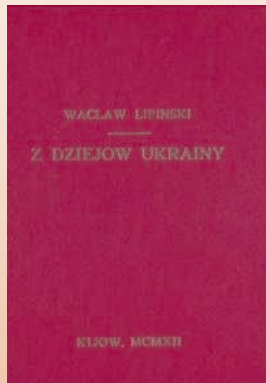
Podillia Church Historical and Archaeological Society in the Study of Archaeological Heritage / Y. Zemskyi, O. Trygub. Eminak: Scientific Quarterly Journal. – No. 2(42). – 2023. – P. 234–251. – DOI: [https://doi.org/10.33782/eminak2023.2\(42\).650](https://doi.org/10.33782/eminak2023.2(42).650).

Переклад назви: Подільське церковне історико-археологічне товариство у вивченні археологічної спадщини.

Син України: Володимир Боніфатійович Антонович : у 3 т. / упоряд.: В. Короткий, В. Ульяновський. – Київ : Заповіт, 1997. – Т. 1. – 448 с. ; Т. 2. – 448 с. – Режим доступу: <http://resource.history.org.ua/item/0008775> ; <http://resource.history.org.ua/item/0008867>.

Історіографія української етноментальності: В. Б. Антонович : історіософ. нариси / В. Д. Білодід; за ред. Н. П. Поліщук. – Київ: Вища шк., 2011. – 333, [2] с.

Z dziejów Ukrainy. Księga pamiątkowa ku czci Włodzimierza Antonowicza, Paulina Świącickiego i Tadeusza Ryłskiego / Lipinski W. Kraków : D.E. Friedlein, 1912. – 682 s. – Tryb dostępu: <https://diasporiana.org.ua/istoriya/6478-lipinski-w-z-dziejow-ukrainy/>.

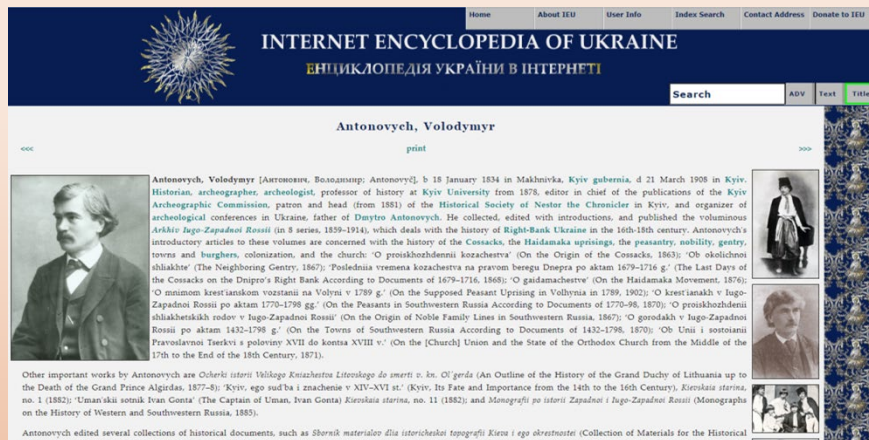
Переклад назви: З історії України. Пам'ятна книга на честь Володимира Антоновича, Пауліна Свенціцького та Тадеуша Рильського.

Włodzimierz Antonowicz : zarys jego działalności społeczno-politycznej i historycznej / F. Gawroński. Krakow : Gebethner i Ska w Krakowie, 1912. 144 s. – Tryb dostępu: <https://diasporiana.org.ua/ukrainica/gawronski-f-antonowicz-zarys-jego-dzialalnosci-spoecznie-politycznej-i-historycznej/>.

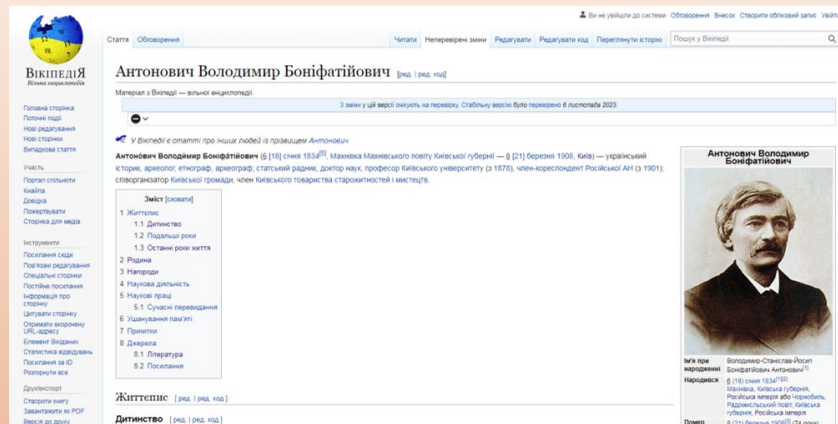
Переклад назви: Володимир Антонович: нарис його громадсько-політичної та історичної діяльності.

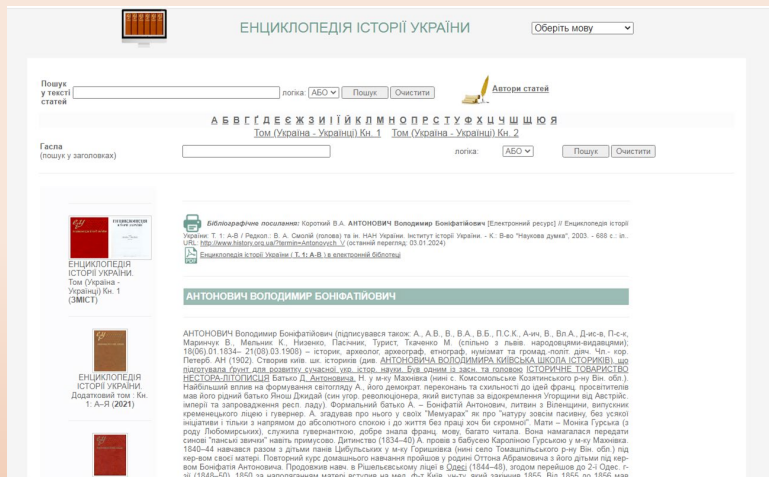
ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ПРО В. АНТОНОВИЧА

Antonovych, Volodymyr // Internet Encyclopedia of Ukraine=Енциклопедія України в інтернеті. [Internet-portal]. – Режим доступу: <https://www.encyclopediaofukraine.com/display.asp?linkpath=pagesA\N\AntonovychVolodymyr>.

Антонович Володимир Боніфатійович // Вікіпедія : [Інтернет-портал]. – Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Антонович Володимир Боніфатійович](https://uk.wikipedia.org/wiki/Антонович_Володимир_Боніфатійович).

Антонович Володимир Боніфатійович
 [Електронний ресурс] / Короткий В. А.
 // Енциклопедія історії України / редкол.: В. А.
 Смолій (голова) та ін. ; НАН України, Ін-т
 історії України. – Київ : Наукова думка, 2003. –
 Т. 1: А–В. — 688 с.: іл. — Режим доступу:
<http://www.history.org.ua/?termin=Antonovych>
 V.

Володимир Боніфатійович Антонович:
до 185-річчя від дня народження
українського історика, етнографа,
археолога, археографа // Комунальний заклад
 "Запорізька обласна бібліотека для юнацтва"
 Запорізької обласної ради. — Режим доступу:
<https://younglibzp.com.ua/volodimir-bonifatijovich-antonovich-do-185-richchya-vid-dnya-narodzhennya-ukra%D1%97nskogo-istorika-etnografa-arxeologa-arxeografa/>.

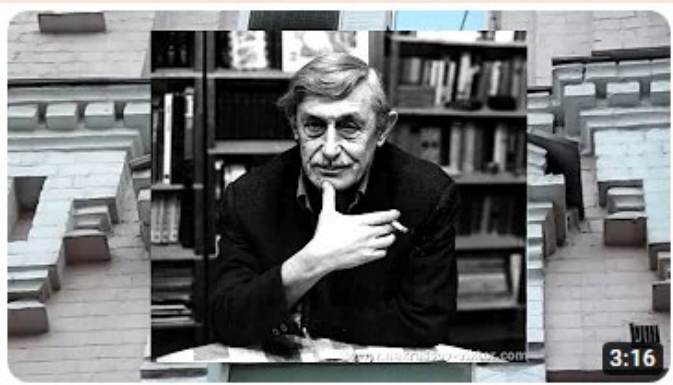
ВУЛИЦІ, НАЗВАНІ НА ЧЕСТЬ В. АНТОНОВИЧА

Вулиця Антоновича / Вулицями Львова // Перший Західний. – 2023. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=6irJNzrAJvU>.

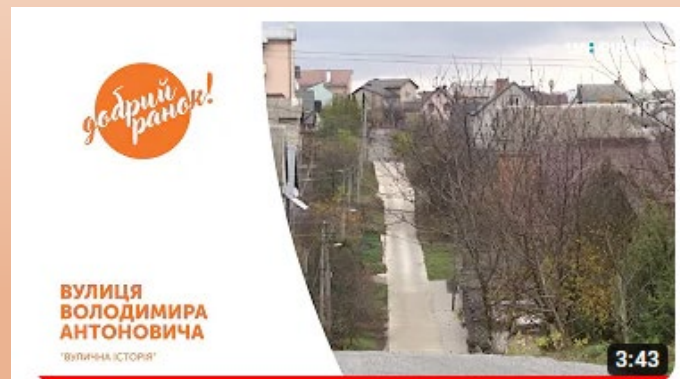
У Дніпрі під радянським маркером “Свердлова” можна знайти вулицю імені Володимира Антоновича // 9-channel.com. – 2023. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=CqOBZStB5B8>.

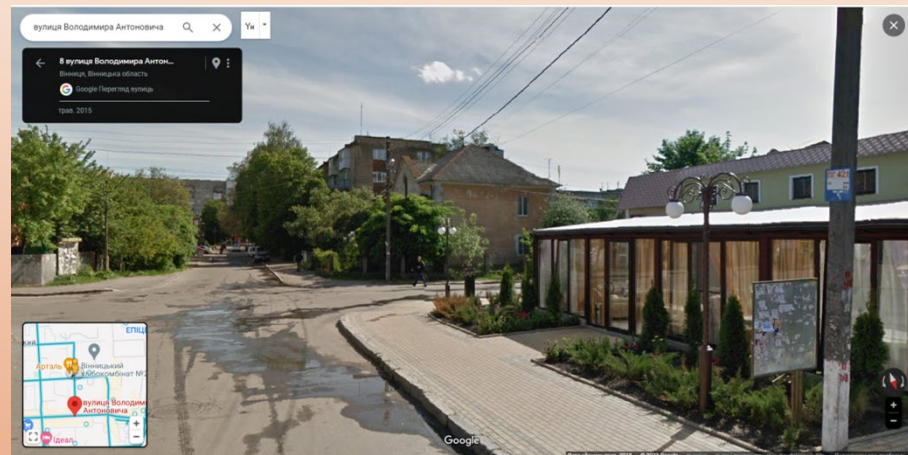
Вулиця Володимира Антоновича [Історія Київської вулиці] / Life is true // Київський університет імені Бориса Грінченка. – 2020. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=YZm8FuIHEv8&pp=ygU20JLRg9C70LjRhtGPINCS0L7Qu9C-0LTQuNC80LjRgNCwINCQ0L3RgtC-0L3QvtCy0LjRh9Cw>.

Вулиця Володимира Антоновича / Рубрика "Вулична історія" // Суспільне Рівне. – 2019. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=gA_xvMf4Ehg.

Вулиця Володимира
Антоновича
(Кропивницький)

Вулиця Володимира
Антоновича
(Вінниця)

Адреса: вул. Берлінського М., 9.

Київ, 04060, Україна

<https://dnpb.gov.ua/ua/>

E-mail:

dnpb@i.ua (для офіційних звернень);

dovidka_dnpb@i.ua (для довідок);

fond.dnpb@ukr.net (послуги для віддалених користувачів);

metodist22@ukr.net (методичний супровід).

Виставку підготувала **Жигалюк А. В.** – провідний бібліотекар відділу зберігання фонду та обслуговування користувачів;

відповідальна – завідувач відділу зберігання фонду та обслуговування користувачів **Бондарчук О. Б.**

Використано матеріали з фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та інтернет-ресурси.